

A KORTÁRS ÉS KÍSÉRLETI ZENE ESZTÉTIKAI HÁTTERE

PTE-MK 2022/2023. őszi, levelezős edisiön

Kovács Balázs, kovacs.balazs@pte.hu

Tematika

A kurzus során az esztétika és művészetfilozófia kérdésfelvetéseit vitatjuk meg, különös tekintettel a kortárs és kísérleti zene területére. Kiemelt, a kurzus egészén átívelő témakörök: melyek a zenei formák mögött húzódó folyamatok? ábrázol-e, megérthető-e a zene? mi a zene szerepe a jelenkori kultúrában?

A zölddel jelölt szövegeket mindenkinek el kell olvasnia: (a <http://mumia.art.pte.hu/mami/tartalom/zeneesztetika/> címen találhatóak), valamint választani kell még 1 további, szabadon választott olvasmányt az alábbi listáról:

01. Filozófia-esztétikai bevezető; a zeneesztétika alapfogalmai

- Roger Scruton, *Understanding Music - Philosophy and Interpretation*, Continuum, 2009, 5-29. (Introduction)
- Zoltai Dénes, *A zeneesztétika története*, Kávé Kiadó, 2000

02. Hallás/figyelem. fenomenológia és hermeneutika (Jean-Luc Nancy, Don Ihde, Hans-Georg Gadamer)

- Hans-Georg Gadamer, "A hallásról", ford. P. Simon Attila, In: *Vulgo* 2000/3-4-5., 25-30.
- Hans Jonas, "A látás nemessége – Érzékfenomenológiai vizsgálódás", ford. Menyes Csaba, In: *Fenomen és mű – Fenomenológia és esztétika*, szerk. Bacsó Béla, Budapest: Kijárat, 2002, pp. 109-122.
- Don Ihde, *Listening and Voice – Phenomenologies of Sound*, State University of New York Press, 2007 (2nd ed.)

03. Abszolút zene vs. formalizmus • zenei avantgarde

- Hanslick, Eduard, *A zenei szép: javaslat a zene esztétikájának újragondolására*, ford. Csobó Péter György, Budapest: Typotex, 2007 (27-52.o.)
- Rousseau, Jean-Jacques, *Esszé a nyelvek eredetéről – Amelyben a dallamról és a zenei utánzásról is szó esik*, ford. Bakcsi Botond, Máriabesnyő-Gödöllő, Attraktor, 2007 (42-60. old.)
- Dahlhaus, Carl, *Az abszolút zene eszméje*, ford. Zoltai Dénes, Budapest, Typotex, 2004 (25-47. old., "A fogalomtörténet kerülőútvonalai")

04. Affektuselmélet és racionalizmus: idealizmus, romantika, realizmus, recepcióesztétika, összművészeti koncepciók

- Kierkegaard, Sören, *A közvetlen erotikus stádiumok avagy a zenei erotikus*, "Semmitmondó bevezetés", In: Vagy-vagy, ford. Dani Tivadar, Budapest: Osiris, 2001, pp. 45-
- Nietzsche, Friedrich, *Wagnerről és Schopenhauerről*, ford. Romhányi Török Gábor, Budapest: Holnap, 2001
- Arthur Schopenhauer, *A világ mint akarat és képzet*, ford. Tandori Ágnes, Tandori Dezső, Budapest: Európa, 1991. 343-358. o.

05. A zene társadalmi kapcsolata; a sokszorosíthatóság, a popkultúra és a medialisáltság hatásai; a zaj

- Adorno, Th. W., "Fétisjelleg a zenében és a zenei hallás regressziója", ford.: Zoltai Dénes, In: *A művészet és a művészetek*, 1998, pp. 280-305.
- Zoltai Dénes, *A modern zene emberképe: Zeneesztétikai tanulmányok*, Budapest: Magvető, 1969. (tetszés szerinti fejezet)
- Jacques Attali, *Noise: The Political Economy of Music*, tr. by Brian Massumi, The University of Minnesota Press, 1985

06. Audio-vizualitás; zeneesztétikai pragmatizmus • pop/réteggkultúra

- Michel Chion, *Audio-Vision – Sound on Screen*, szerk. és ford. Claudia Gorbman, New York, Columbia University Press, 1994
- Richard Shusterman, *Pragmatista esztétika: a szépség megélése és a művészet újragondolása*, ford. Kollár József, Pozsony: Kalligram Könyvkiadó, 2003

07. Archaikus források (püthagóreusok, antik keleti esztétika) • újkori hallásesztétika, az ezoterikus zenei rendszerek

- Ritoók Zsigmond (szerk.), *Források az ókori görög zeneesztétika történetéhez.*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1982.
- Tőkei Ferenc (szerk., ford.) *A szépség szíve – Régi kínai esztétikai írások*, Budapest: Európa Kiadó, 1984
- Douglas R. Hofstadter, *Gödel, Escher, Bach: egybefont gondolatok birodalma: metaforikus fűga tudatra és gépekre, Lewis Carroll szellemében*, ford. Lipovszky Gábor, Budapest: Typotex, 2002

08. Posztmodern zenetudomány • dekonstrukció a zenében

- Kodaj Dániel, "Értelem szövedéke, hangok – Feminista és posztmodern olvasatok az amerikai új zenetudományban", In: *Replika* (49-50), pp. 121-140., 2005
- John Cage, *A csend – Válogatott írások*, Ford.: Weber Kata, Pécs: Jelenkor, 1994 Jelenkor
- Michael Nyman, *Experimentális zene: Cage és utókora*, ford. Pintér Tibor, Budapest: Magyar Műhely, 2005
- Beck András, "Miért mondják zeneszerzőnek, ha csupán kérdez? – John Cage és a szavak", In: *Jelenkor* (17.) 1999. május, 452-464.
- Grabócz Márta, *Zene és narrativitás – Írások 18-19. századi és kortárs zeneművekről*, Pécs: Jelenkor, 2003

09. A digitális kultúra és az akusztikai fordulat esztétikuma

- Kim Cascone, "A hiba esztétikája: »Poszt-digitális« tendenciák a kortárs komputerzenében", ford. Kovács Balázs, In: *Balkon*, 2003/12
- Rolf Großmann, "Monitor – Intermédium hang, kép és program között", In: Batta Barnabás (szerk.), *Médium, Hang, Esztétika – Zeneiség a mediális technológiák korában*, Szeged, Univ Kiadó, 2009, pp. 102-116.
- Cseres, Jozsef, *Zenei szimulákrumok*, ford. Péntes Tímea, Budapest: Magyar Műhely Kiadó, 2005
- Will Schrimshaw, *Immanence and Immersion - On the Acoustic Condition in Contemporary Art*, Bloomsbury, 2017
- Edwin Prévost, *Nincsen ártatlan hang*, Magyar Műhely Kiadó, 2005

10. Egyéb témakörök; összegzés: zeneesztétikai és -filozófiai alapfogalmak

A kurzus teljesítése:

- Szemináriumi dolgozat: 5-7 oldal, 1.5x sorköz és
- ((Referátum (olvasmánylistára épülő szövegből, max. 20 perc) vagy egy téma kreatív, zenei feldolgozása) vagy
- Kollokvium a teljes olvasmánylistából.)

Időkeretek:

- 2022. november 11-12. vagy online: a szemináriumi dolgozat témájának megvitatása
- 2022. december 29. a szemináriumi dolgozat beadásának határideje
- 2023. január 11. a szemináriumi dolgozat kiértékelése / kollokvium a szövegekből